

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΟ

Φουτρής Λεωνίδα, Συρίγος Μαρίνος & Ιάκωβος

Βασιλική της αγίας
Σοφίας στην Κωνσταντινούπολη,
ένα αριστούργημα της
βυζαντινής αρχιτεκτονικής

- Η βυζαντινή αρχιτεκτονική εντάσσεται στο πλαίσιο της βυζαντινής τέχνης και καλύπτει μεγάλο χρονικό διάστημα, το οποίο ξεκινά τον τέταρτο αιώνα και τερματίζεται απότομα με την πτώση της Κωνσταντινούπολης στα χέρια των Οθωμανών Τούρκων το 1453. Λόγω αυτής της μακράς χρονικής διάρκειάς της, χωρίζεται συνήθως για την μελέτη της σε τρεις περιόδους:
 - Παλαιοχριστιανική ή Πρωτοβυζαντινή ή Πρώιμη Βυζαντινή περίοδος (3ος αιώνας)
 - Εικονομαχία και Μεσοβυζαντινή περίοδος (726-1204). Πρόκειται για την κλασική περίοδο της βυζαντινής τέχνης κατά την οποία ωριμάζουν τα εκφραστικά της μέσα.
 - Υστεροβυζαντινή περίοδος (1204-1453)

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

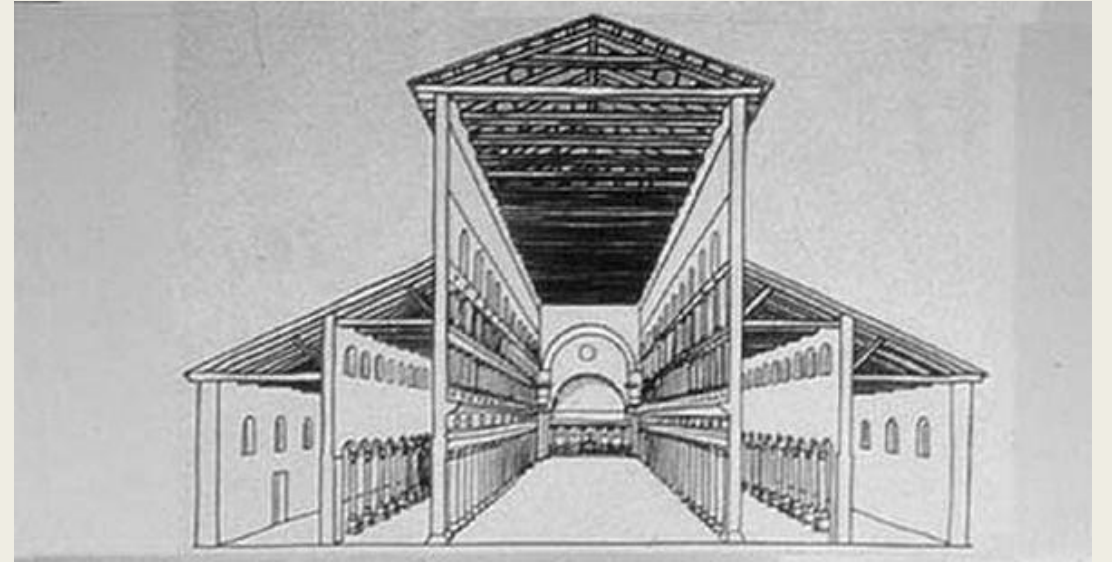
Μερικά από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της βυζαντινής αρχιτεκτονικής είναι οι χαρακτηριστικοί τρούλοι των ναών , η χρήση του τούβλου ως οικοδομικό υλικό σε αντικατάσταση της πέτρας, η εκτεταμένη χρήση των ψηφιδωτών ως διακοσμητικό στοιχείο σε αντικατάσταση των γλυπτών, το μεγαλύτερο ύψος των κτιρίων ως αποτέλεσμα της χρήσης τρούλων, καθώς και η εφεύρεση ενός συστήματος που επιτρέπει τον συνδυασμό της οικοδομικής χρήσης αυτών των τρούλων με υποστήριξη ενός τετραγωνισμένου επιπέδου.

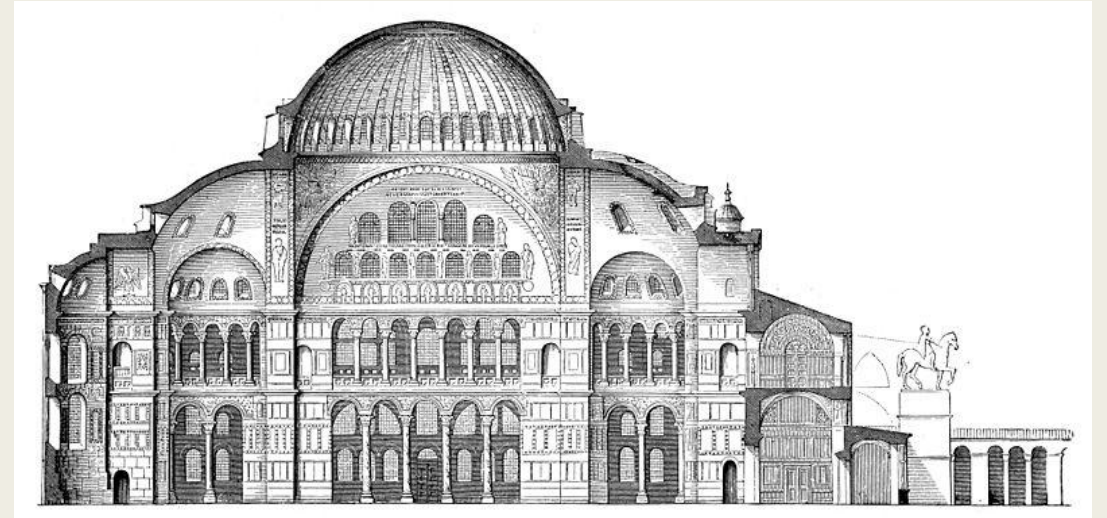
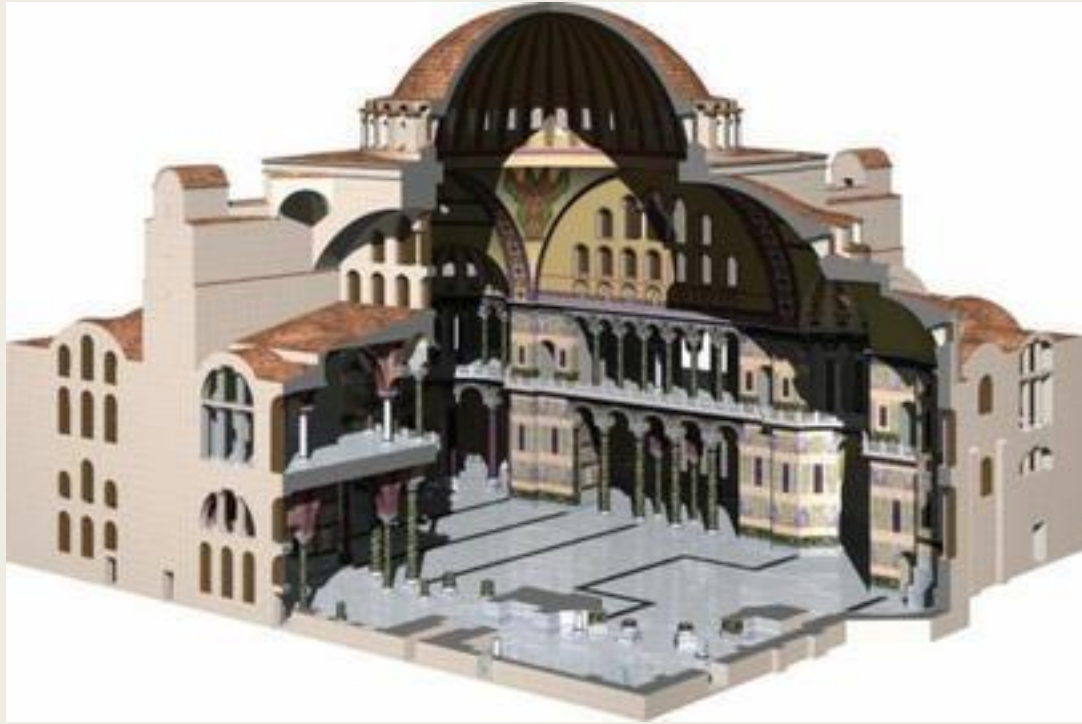
ΤΥΠΟΙ ΝΑΩΝ

- Κατά την πρωτοβυζαντινή περίοδο, δύο είναι οι βασικοί αρχιτεκτονικοί τύποι: η βασιλική, παλαιοχριστιανικός τύπος ναού που επιβιώνει με ορισμένες αλλαγές, κι η τρουλαία βασιλική που αποτελεί εξέλιξη της βασιλικής με χρήση τρούλου για την κάλυψη του κεντρικού τμήματός της.
- Χαρακτηριστικός για τη μεσοβυζαντινή εποχή είναι ο σταυροειδής εγγεγραμμένος με τρούλο, που είχε την μορφή ενός σταυρού εγγεγραμμένου σε τετράγωνο. Παραλλαγές του ναού αυτού είναι αγιορείτικος τύπος με τρεις κόγχες και ο πεντάτρουλος ρυθμός. Στη συνέχεια τον 11^ο αιώνα εμφανίζεται και ο οκταγωνικός.
- Την υστεροβυζαντινή περίοδο χαρακτηρίζουν οι παραλλαγές των αρχιτεκτονικών τύπων των προηγούμενων περιόδων.

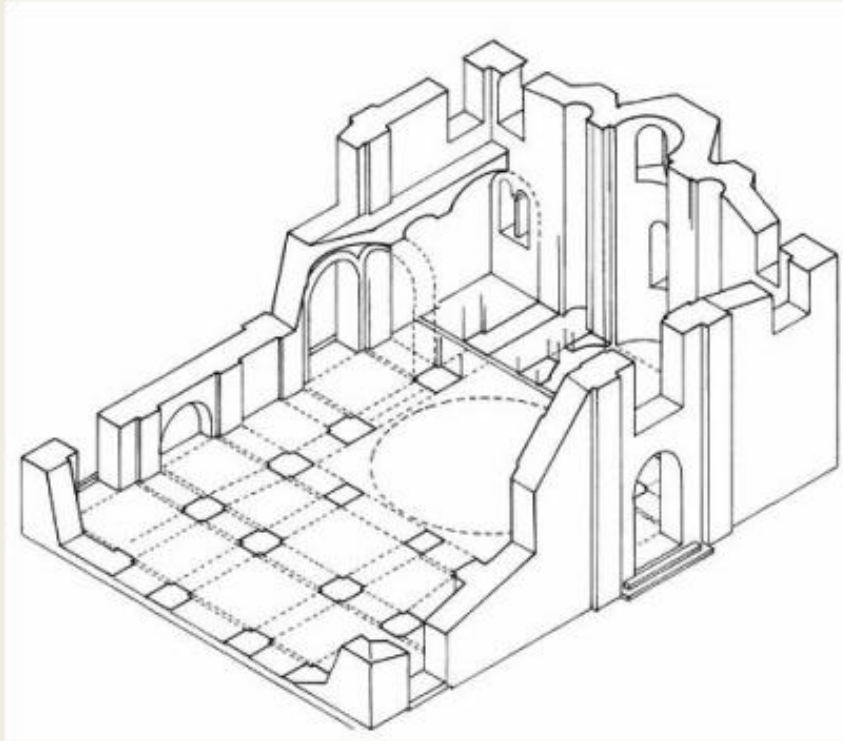
Συνήθως οι εξωτερικές επιφάνειες των ναών δεν είναι επιμελημένες και δίνουν την αίσθηση της πρόχειρης κατασκευής. Αντίθετα οι εσωτερικοί χώροι κοσμούνται με τοιχογραφίες, ψηφιδωτά, ανάγλυφες παραστάσεις, έργα ξυλογλυπτικής και φορητές εικόνες.

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΓΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΤΡΟΥΛΑΙΑ-ΑΓ. ΣΟΦΙΑ ΚΩΝ/ΛΗΣ

ΟΚΤΑΓΩΝΙΚΟΣ ΝΑΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΛΥΚΟΔΗΜΟΥ

ΤΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΣΠΙΤΙΑ

Το βυζαντινό σπίτι συνδύαζε ρωμαϊκά, ανατολικά και αρχαία ελληνικά στοιχεία. Μετά τον 6ο αιώνα αρχίζει να διαμορφώνεται το τυπικό βυζαντινό σπίτι.

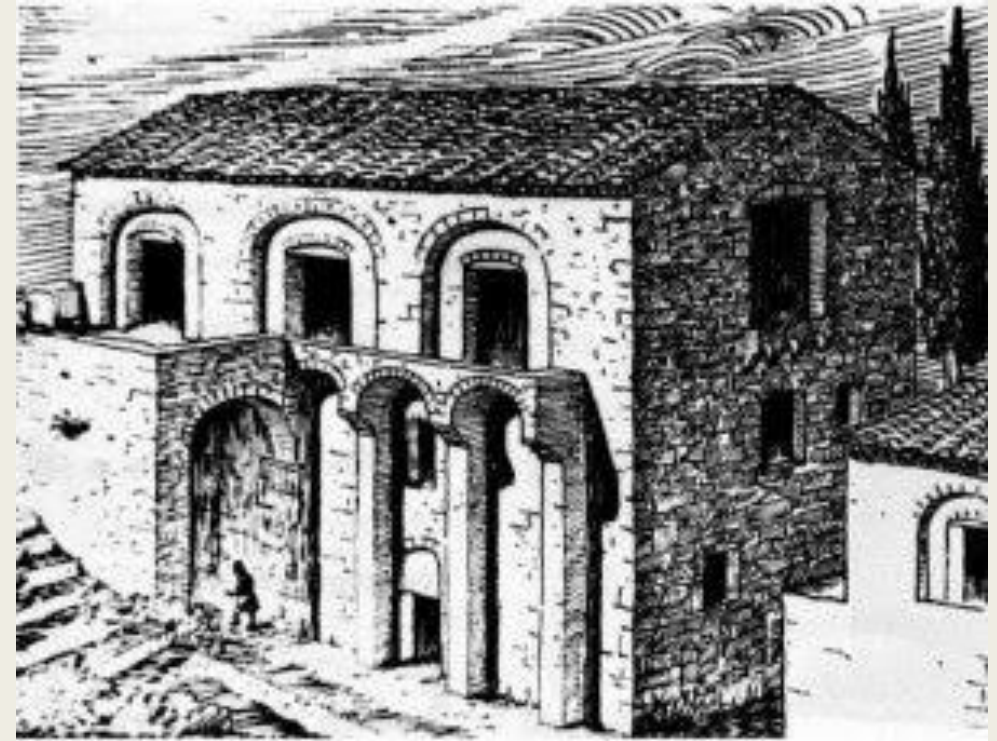
Ειδικά για την περίοδο μεταξύ 9ου και 12ου αιώνα το κυριότερο δωμάτιο του σπιτιού είναι ο τρίκλιнос, γύρω από τον οποίο τοποθετούνται τα δωμάτια των ανδρών και των παιδιών, των γυναικών, η τραπεζαρία και οι χώροι υγιεινής. Τα σπίτια διέθεταν μπαλκόνι και περίστυλες αυλές, τοιχογραφίες και ψηφιδωτά.

Αυτό βέβαια εξαρτιόταν από την οικονομική κατάσταση του ιδιοκτήτη.

Οι πλούσιοι που ζούσαν στις πόλεις είχαν διώροφα σπίτια με τζάκι, κουζίνα, πλυσταριό, λουτρό και εικονοστάσιο ή παρεκκλήσι στο ισόγειο. Τα υπόλοιπα δωμάτια ήταν στον δεύτερο όροφο.

Οι περισσότερες κατοικίες διέθεταν στέρνες στα ισόγεια ή χώρους για τα ζώα.

Χωρίσματα από ελαφρά υλικά (ξύλο, καλάμια) διαιρούσαν τους ενιαίους χώρους σε μικρότερα δωμάτια, ενώ το φως έφτανε μέσα στο σπίτι από τα παράθυρα, στα οποία προσάρμοζαν κατάλληλα πλαίσια ώστε να δέχονται μικρά τζάμια οκταγωνικά ή ορθογώνια

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΑΣΤΙΚΟ ΣΠΙΤΙ

Η τέχνη στο Βυζάντιο προχώρησε τη ναοδομία και την κατασκευή κτηρίων ένα μεγάλο βήμα μπροστά και συνετέλεσε στην τολμηρή σύλληψη μεγαλόπρεπων ναών, όπως είναι η Αγία Σοφία στην Κωνσταντινούπολη, ο Άγιος Δημήτριος στη Θεσσαλονίκη ή ο Άγιος Μάρκος στη Βενετία. Άσκησε τεράστια επίδραση στον κόσμο εκτός της βυζαντινής αυτοκρατορίας.